

ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Πέμπτη, 20 Οκτωβρίου 2011
4:56 μμ

Σημασία

The European Robin was one of the many species originally described by Linnaeus in his 18th century work, *Systema Naturae*, under the name of *Motacilla rubecula*. Its specific epithet *rubecula* is a diminutive derived from the Latin *ruber* 'red'. [3] The genus *Erithacus* was created by French naturalist Georges Cuvier in 1800, giving the bird its current binomial name of *E. rubecula*.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1014.925 ΠΑΡ.331

Στην περιοχή του Αγρινίου, το πουλί αυτό, που είναι γνωστό ως «καλογιάννος», συνδέεται με μια Αγρινιώτικη λαϊκή παράδοση (βλέπε το βιβλίο: *Ανθολόγιο για τα παιδιά του Δημοτικού*, μέρος δεύτερο, *Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων*, 1975).

Σύμφωνα με την παράδοση αυτή, Βασιλιάς των πουλιών δεν είναι ο αϊτός. Είναι ο καλογιάννος. Και να πως έγινε. Μια φορά ζητούσαν τα πουλιά βασιλιά, και ο Θεός τους είπε να γίνει Βασιλιάς εκείνο το πουλί που θα πετάξει ψηλότερα. Τα πουλιά δεν ήθελαν να γίνει αυτή η αναμέτρηση, γιατί ήξευραν πως έτσι βασιλιάς θα γίνει ο αετός· μόνον ο καλογιάννος δέχτηκε. Αποφασίστηκε λοιπόν να γίνει ο διαγωνισμός ανάμεσα στα πουλιά. Πετάει ο αετός, πετάνε και τα άλλα πουλιά. Άμα ο αϊτός επέρασε όλα τα πουλιά στο ύψος και έφτασε ως εκεί που δεν ημπορούσε να πετάξει πλέον ψηλότερα, εφώνασε: «Ποιος μπορεί να πετάξει ψηλότερα από μένα;» Ο καλογιάννος τότε, που είχε κρυφτεί στη ράχη του αϊτού, πρόβαλε ολίγο πάνω από τον αϊτό και εφώνασε: «Εγώ!» Και έτσι έγινε βασιλιάς.

33!

Παρ' Ευσταθίου Σταΐκου (1883). Ο Καλογιάννος είναι το μικρόν πτηνόν *motacilla rubecula* L., το υπό τών Γάλλων *rouge-gorge* και υπό τών Γερμανών *Rothkeiichen* καλοῦμενον δια το έρυθρόν ἰοῦ τραχήλου και τοῦ στήθους του. Τό δημῶδες ὄνομα αὐτοῦ, σημαίνον τον αγαθόν Γιάννην, χαρακτηριστικόν δέ της ημερότητος αὐτοῦ, ἴσως προήλθεν ἐκ παραδόσεως τίνος άγνωστου εις ἐμέ. Ὁ Βαλαωρίτης (Ποιήματα τ, Α' σ. 313 κέ. και έν Εστία 1878 τ. Co. 750-2), εις το ποίημα του Καλογιάννον, λέγει πῶς τοῦ έμεινε « 'ς το λαιμό παντοτεινα γραμμένη ή κοκκινάδα» έξότου περιεπτῦχθη αιμασσουσαν την σῦντροφόν του, τραυματισθεισαν υπό οφεως· είναι δέ τοῦτο μάλλον πλάσμα τοῦ ποιητοῦ ή διασκευή δημῶδους παραδόσεως.

Ὁ δὲ μῦθος περὶ ανακηρύξεως τοῦ Καλογιάννου ὡς βασιλέως τῶν πουλιῶν, διότι δια δόλου ἐδυνήθη νὰ πετάξῃ υψηλότερα τοῦ ἀετοῦ, εἶναι ἀρχαῖος. Κατὰ τον Πλοῦταρχον (Πολιτικά παράγγ. φ 7 σ. 806ε): ὁ Αἰσώπου βασιλίσκος, ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀετοῦ κομισθεὶς, αἰφνίδιον ἐξέπτῃ καὶ προεφίπτασεν». Ὁ ἄγων τῆς πτήσεως ἀναφέρεται συνήθως εἰς τον ἀετόν καὶ τον τρόχιλον. Παρέλαβον δὲ τον μῦθον καὶ πολλοὶ ἄλλοι λαοί, ὡς δηλοῦσιν αὐτὰ τα ονόματα βασιλίσκος, τύραννος, λατ. regulus, Ἰταλ. regolo (riicldu, re di oceddi, re di li riiddi), γαλλ. roitelet, ἀρχ. γερμ. kunigli, γερμ. Zaunkönig κττ. Προς δὲ καὶ διάφοροι παραλλαγαὶ τοῦ μῦθου παρά τοὺς Ἰταλοῖς²), τοὺς Ἑλλήτους³), τοὺς Γερμανοὺς καὶ τοὺς Ἴρλανδοὺς⁴).

1) Ἐν Ἠπειρῷ πτηνὸν τι καλεῖται ε κοκκινοποῦλι ἢ κοκκινολαίμης, διότι ἐπὶ του λαιμοῦ φέρει καλῶς διακρινόμενην κοκκίνην ταινίαν». (ΖΑ. j. 194). "Ἴσως εἶναι αὐτός ο Καλογιάννος.

2) Pitrè Usi e costumi del popolo Siciliano τ. ΙΙ σ. 383-4. Gubernatis Zoological Mythology τ. ΙΙ σ. 208, τῆς γερμ. μεταφράσεως σ. 500, 5) ΚΤΡ. 1893 σ. '595. *) Gubernatis Ἴνθ, ἀν.

Pasted from <<http://www.panoramio.com/photo/29502831>>

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ

Ὁ Κοκκινολαίμης, τὸ [αηδόνι](#) του χειμῶνα, γνωστός καὶ ὡς Καλογιάννος, Ροῦβελας, Τσιπουργιάννης ἢ Κουμπογιάννος εἶναι ἓνα μικρόσωμο, στρουθιόμορφο πουλί, που ἀνήκει στην οἰκογένεια των τσιχλῶν.

Ἀν καὶ τὸ συνολικὸ του μέγεθος δὲν ξεπερνᾷ τα 14 εκατοστὰ μαζί με τὴν ουρὰ του, εἶναι ἀπὸ τα δημοφιλέστερα πουλιά τῆς Ἑρωπαϊκῆς ἀλλὰ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ὀρνιθοπανίδας. Στην ηπειρωτικὴ Ἑλλάδα ὅπου καὶ συναντᾶται συχνά, κατέχει τὸν τίτλο ἐνὸς καχύποπτου πουλιοῦ, στην Βρετανία ὁμῶς εἶναι γνωστός ὡς "ὁ θρασύτατος φίλος του κηπουροῦ".

Στην Ἑυρώπη ὁ κοκκινολαίμης ἔχει συνδυαστεῖ με τὸν ἐρχομὸ των Χριστουγέννων. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει γιατί κατὰ τον 18ο αἰῶνα οἱ ταχυδρόμοι που ἔφερναν τῆς Χριστουγεννιάτικες κάρτες στους Βρετανούς, φοροῦσαν κόκκινο γιλέκο καὶ τοὺς φώναζαν "κοκκινολαίμηδες"!

Pasted from <<http://petbirds.gr/content/108/>>

Ο Καλογιάν ή Καλογιάννης ο Ρωμαιοκτόνος (βουλγάρικα: Καλοян Ромеοубиец) γνωστός και ως Ιβάν Α' (Иван I ή Йоан I, Ιωάννης Α') ήταν αυτοκράτορας (τσάρος) της Βουλγαρίας το διάστημα 1197-1207. Γεννήθηκε περί το 1168-1169. Το όνομα Καλογιάν που υποδηλώνει τον «Καλό» ή «Όμορφο» Ιωάννη προέρχεται από το το ελληνικό «Καλοϊωάννης», και ήταν σύνηθες στους Βυζαντινούς αυτοκράτορες με όνομα «Ιωάννης» από την εποχή των Κομνηνών και μετά. (Οι Βυζαντινοί εχθροί του τον αποκαλούσαν μυστικά Σκυλοϊωάννη) Ένα ακόμα από τα προσωνύμιά του ήταν Ιωανίτσης (Йоаница, Ιωάνιτσα ή και Иваница, Ιβάνιτσα), υποκοριστικό του Ιβάν ή Ιωάν (Ιωάννης στα Ελληνικά).

Pasted from <<http://www.panoramio.com/photo/29502831>>

Συνώνυμα

Κοκκινολαίμης

Άλλη παραδοση

332

Ό καλογιάννος καί ή τσίχλα
(Αγρίνιον της Τριχωνίας)

Ό καλογιάννος άγαπα την τσίχλα, αυτή όμως δεν τον θέλει, γιατί είναι μικρός. Την τσίχλα τή λεν 'Ρήνα ή Κυριερήνη και τα παιδιά, σταν την βλέπουν, τραγουδούν :

'Ρήνα, 'Ρήνα, Κυρ' ερήνα πάρ' τον Καλογιάννον άντρα.

Το ίδιο τραγούδι λένε και όταν θέλουν να περιπαίξουν κανένα . κοντό, που αγαπάει νέα πιο ψηλή άπ αυτόν.

332

Απο τον Ευσταθίο Σταΐκο (1883). Κυραρήνη είναι ή ιξοβόρος (turdus viscivorus L.), πού λέγεται έσι και σε άλλα μέρη τής Στερεάς, .Στον Παρνασσό λέγεται δεντροτσιχλα και ατην Λακωνία βουνοτσιχλα.